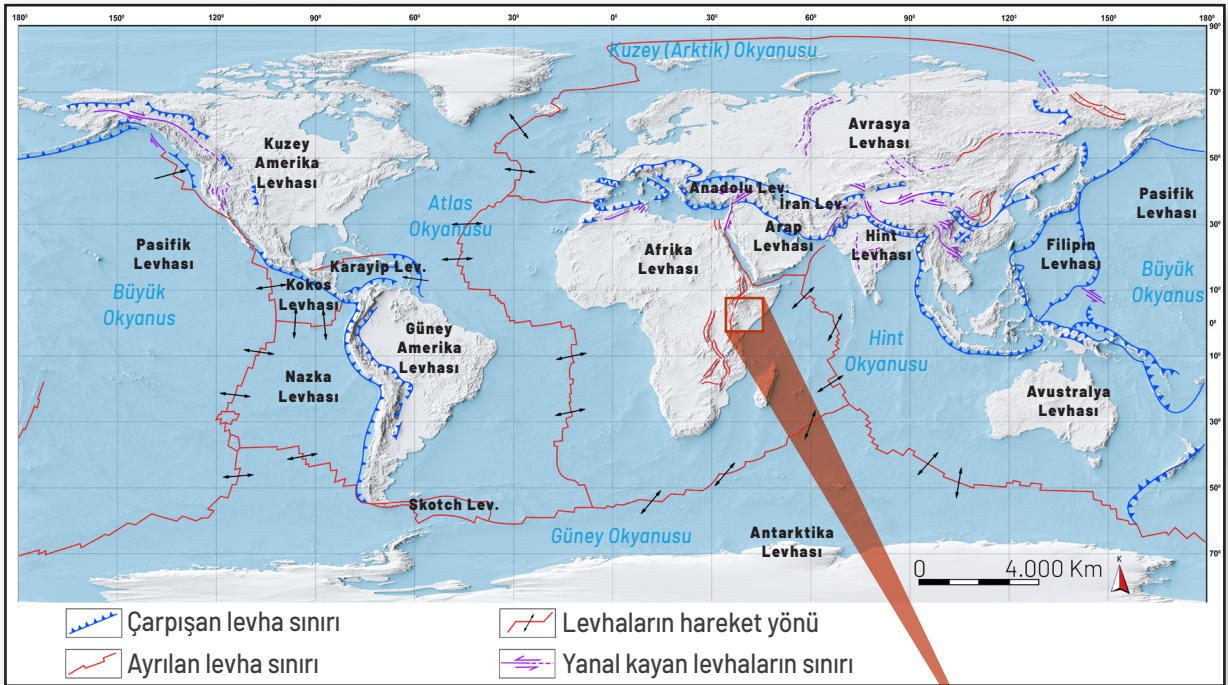

LEVHA HAREKETLERİ

Yer kabuğunu oluşturan levhaların bir kısmı okyanus tabanını oluşturan Pasifik Levhası ve Nazka Levhası gibi okyanusal levhalardır, bir kısmı ise üzerinde kıtaların yer aldığı Avrasya Levhası ve Afrika Levhası gibi kıtasal levhalardır.

Levhaları birbirinden ayıran sınırlar; Dünya'nın tektonik olarak en aktif, levha hareketlerine bağlı olarak meydana gelen olay ve oluşumların en fazla gerçekleştiği bölgelerdir. Tektonik hareketler; volkanizma,

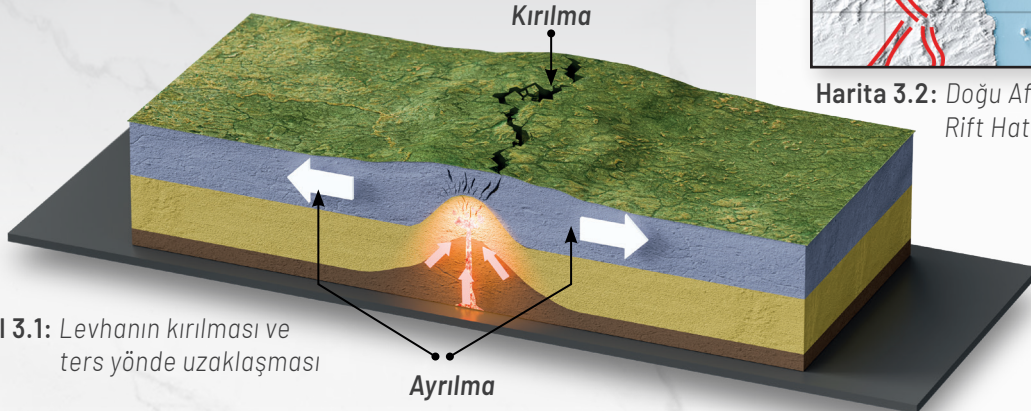
orojenez (dağ oluşumu) ve deprem meydana gelmesine neden olur. Bu olaylar yeryüzündeki dağ ve tepe gibi yükseltiler, çukurluklar, deniz tabanları, denizlerdeki derin çukurlar gibi yer şekillerinin oluşumunu sağladığı gibi bitki ve hayvanların yeryüzünde dağılışı ile iklim sistemlerini de etkilemektedir. Levha tektoniği kuramına göre levhalar; **ayrılma (uzaklaşma)**, **yanal kayma (transform)** ve **yaklaşma (çarpışma)** şeklinde hareketler gerçekleştirmektedir (Harita 3.1).

Harita 3.1: Levhalar ve hareket yönleri

Ayrılma (Uzaklaşma)

A. Levhaların ayrılma süreci, önce bir yer kabuğu levhasının mantodaki konveksiyonel akıntılarının etkisi sonucunda kırılmasıyla başlar (Görsel 3.1). Kırılan parçaların ters yönde uzaklaşmaya başlamasıyla devam eder. Afrika'nın doğusundaki rift hattı bunun bir örneğidir (Harita 3.2).

Görsel 3.1: Levhanın kırılması ve ters yönde uzaklaşması

Harita 3.2: Doğu Afrika Rift Hattı